

1.501

Dubbele penning (= 1/4 plak) (ca. 1500-1520)

Eenzijdig

dubbele adelaar met dwarsbalkschild vertikaal aan de voeten tussen G-R

Bekend: z.j. (KPK 1)

vdCh. ontbreekt

1.502

Dubbele penning (ca. 1500-1520)

Eenzijdig

dubbele adelaar met dwarsbalkschild schuin naar rechts aan de voeten

Niet teruggevonden

vdCh. VIII, 10

1.503

Dubbele penning (ca. 1520-1540)

Als 1.502 doch een teken tussen de koppen van de adelaar

Bekend: z.j. (KPK 1)

vdCh. ontbreekt

1.504

Dubbele penning (ca. 1520-1540)

Als 1.503 doch wapen schuin naar links

Niet teruggevonden

vdCh. XXII, 2, 3

1.505

Dubbele penning (ca. 1540-1580)

Als 1.502 doch G tussen de koppen

Bekend: z.j. (KPK 2)

vdCh. VIII, 9, 11

1.506

Penning (= 1/8 plak) (ca. 1490)
Eenzijdig
dwarsbalkschild in driepas

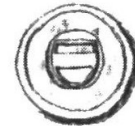

Niet teruggevonden

vdCh. XIX, 10

1.507

Penning (ca. 1500)
Als 1.506 doch dwarsbalkschild in ovaal

Niet teruggevonden

vdCh. XIX, 9

1.508

Penning (ca. 1500)
Eenzijdig
dubbele adelaar met dwarsbalkschild op de borst

Bekend: z.j. (KPK 1)

vdCh. XIX, 11, 12

1.509

Penning (ca. 1500-1520)
Als 1.502 doch kleiner

Bekend: z.j.

vdCh. VIII, 12, 16-21, 23, 24;
XIX, 13, 14 en XXII, 4, 5

1.510

Penning (ca. 1520-1540)
Als 1.503 doch kleiner

Bekend: z.j.

vdCh. VIII, 22

I.511

Penning (ca. 1540-1580)
Als I.505 doch kleiner

Bekend: z.j.

vdCh. VIII, 13-15

§6. DE "EEUW" VAN HET GRONINGSE MUNTSTELSEL 1560-1649

Na de periode van uiterst spaarzame aanmunting tussen ca. 1510 en 1560 vangt in laatst genoemd jaar een periode van intensieve muntslag aan die bijna een eeuw zou duren. Hierin bezigt de stad een geheel eigen muntstelsel met denominaties, typen en muntnamen die elders in de Nederlanden niet voorkomen.

Geslagen werden, zeer incidenteel en spaarzaam, goudguldens, daalders en rijksdaalders naast veelvuldig en in grote aantallen stukken van 8, 4, 2, 1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/6 en 1/12 stuiver. Althans zo was het tot en met 1594, toen de stad vasthield aan de Groningse stuiver van 6 plakken. Nadat Groningen in 1594 door prins Maurits was veroverd en de stad tot de Republiek terugkeerde — waaruit het in 1580 door het verraad van Rennenberg was verloren gegaan — veranderde dit en paste de stad haar muntstelsel aan. De basis van het nieuwe stelsel werd een stuiver van 8 plakken, in waarde gelijk aan de stuivers die elders in de Republiek gebruikelijk waren en in Groningen Brabantse stuivers werden genoemd. Als gevolg hiervan werd de dubbele plak (= 1/3 stuiver van voor de Reductie) de kwart stuiver van na 1594. Voor de oude kwart stuiver van 1 1/2 plak, magermanneke genaamd, was na 1595 uiteraard geen plaats meer, terwijl de plak, 1/6 stuiver voor 1594, daarna 1/8 stuiver was en dus de rol vervulde van wat elders in de Republiek duit heette. De halve plak, grootken genaamd (1/12 stuiver Gronings) deelde na 1594 het lot van het magermanneke en verdween van het toneel.

Nadat deze wijziging in 1598 zijn beslag had gekregen, bestond de reeks derhalve uit coupures van 8, 4, 2, 1, 1/2, 1/4 en 1/8 stuiver, respectievelijk genaamd: dubbele flabbe of langrok, flabbe, jager, stuiver, 1/2 stuiver, oord en plak (= duit). Deze behielden hun oude benamingen, doch hun intrinsieke waarden waren op de nieuwe muntvoet gebaseerd⁵⁵.

Essentieel in de overgang van het oude systeem naar het nieuwe is de invoering van de stuiver-Brabants. De oude Groninger stuiver gold in het verkeer reeds altijd 3/4 stuiver Brabants zodat de begrip niet onbekend was, doch een

55 H. Enno van Gelder, JMP 42 (1955) blz. 95-98.